

▲ © ANP XTRA

‘Er is geblunderd, maar ik denk niet opzettelijk’

DEVENTER MOORDZAAK | Advocaat-generaal Diederik Aben doet namens de Hoge Raad al zes jaar onderzoek naar de Deventer moordzaak. Hij vindt dat er veel missers zijn begaan. „Ik mag hopen dat zoiets tegenwoordig niet meer gebeurt.”

Ivar Penris en Stefan Keukenkamp < 21-09-19, 05:00

Het onderzoek dat advocaat-generaal Diederik Aben doet, bestaat uit drie hoofdpijlers: het dna-bewijs tegen Louwes, het tijdstip van overlijden van de weduwe Wittenberg en de locatie waar Louwes was toen hij de weduwe even kort belde. Mocht dat veel vragen of twijfels over de waarde van het bewijs opleveren, dan is de kans aanwezig dat de zaak herzien en dus opnieuw behandeld wordt.

Het onderzoek duurt nu al bijna zes jaar. Is dat niet heel lang?

„Jawel, maar je begint ook niet meteen met onderzoeken. Je roept een begeleidingscommissie in het leven met de rechter-commissaris, de verdediging, een officier van justitie en stelt dan vast waar je staat en hoe je verder moet. De verdediging vraagt om het onderzoek en stelt veel vragen. Ik ben zelf ook altijd veel te optimistisch en denk dat het sneller kan, maar met dna-onderzoek ben je zo drie, vier jaar verder. Je moet eerst allerlei deskundigen zoeken en selecteren op geschiktheid, zij moeten zich vervolgens inlezen en aan de slag gaan. Er vallen deskundigen af en je zoekt nieuwe. Zo kan het tot je schrik gebeuren dat je vijf jaar verder bent. Maar ik weet nog steeds niet wanneer we klaar zijn.”

Het meten van de temperatuur van een overledene is belangrijk om vast te stellen wanneer de dood is ingetreden. Dat is bij de weduwe nooit gebeurd.

Waarom niet?

„Direct meten levert inderdaad het meest betrouwbare resultaat op, maar dat is dus niet gebeurd. Waarom niet? Dat kan ik niet beoordelen. Dat speelde allemaal in 1999, ik onderzoek de zaak pas sinds 2013. We hebben het wel aan de schouwarts van destijds gevraagd en hij vertelde dat hij alleen maar de ruimte kreeg om de dood vast te stellen. Daarna wilde de politie snel en ongestoord verder kunnen werken. Dat soort verhalen hoor je uit die tijd wel vaker. Er is in de twintig jaar daarna veel veranderd bij de technische recherche. We weten nu veel meer dan toen. Met de kennis van nu was dat destijds waarschijnlijk zorgvuldiger gebeurd.”

Hoe moet dat dan nu nog rechtgezet worden?

„We hebben er deskundigen opgezet, zoals artsen van de GGD in Amsterdam en een hoogleraar forensische geneeskunde uit Leuven. Zij hebben bijvoorbeeld de foto's nog eens bekeken. Ze kijken naar de patronen van de lijkvlekken en bijvoorbeeld de glans in de ogen.”

Als zou blijken dat ze pas op vrijdag is overleden, is er op dit punt een probleem met de bewijsvoering

-Diederik Aben, advocaat-generaal

De weduwe werd op een zaterdag gevonden. Tot nu toe werd er van uitgegaan dat ze twee dagen eerder, op donderdagavond, is gedood. Als dat klopt, heeft Louwes geen alibi. Als ze pas vrijdag is gedood, heeft hij dat wel. Wat is de conclusie van de deskundigen?

„Er zijn dus geen medische gegevens om dat definitief vast te stellen. Alleen tactische informatie, zoals een volle brievenbus met post van vrijdag en afspraken die de weduwe op vrijdag niet nakwam. Ik kan nog niks zeggen over de bevindingen van de huidige onderzoekers. Maar als zou blijken dat ze pas op vrijdag is overleden, is er op dit punt een probleem met de bewijsvoering.”

Belangrijk bewijs is ook het feit dat Louwes die donderdagavond vlak voordat de weduwe zou zijn gedood, heel kort telefonisch contact met haar had. Bovendien was hij toen, volgens de gegevens van de [telefoonmast](#), vlak bij het huis van de weduwe. Hij ontkent dat. Is daar sluitend bewijs voor gevonden?

„Nee. De weersomstandigheden van toen geven inderdaad aan dat het mogelijk is dat Louwes veel verder weg was en zijn telefoon toch op de mast in Deventer aanstraalde. De kans wordt geschat op zo'n 5 procent dat hij niet in de buurt van Deventer was. Voor een advocaat is dat voldoende om twijfel te zaaien. Dus hier heeft advocaat Knoops een punt.”

U hebt het dna-bewijs waarop Louwes voor een belangrijk deel is veroordeeld, nog eens laten onderzoeken door een Engelse deskundige. En nu wordt er ook nog een coldcaseteam van de politie op gezet om nog eens naar te kijken. Is een second opinion niet voldoende?

„Knoops is niet tevreden met de conclusie van de Engelsman, die dezelfde is als die van het NFI: ‘Het dna van Louwes is door geweld op de kraag van de blouse van de weduwe terecht gekomen’. Knoops vindt dat we die deskundige te veel gestuurd hebben en dat we hem te weinig aanvullende informatie hebben gegeven. Daar ben ik het niet mee eens en ik heb ook besloten niet nog eens nieuw dna-onderzoek te laten doen. Daardoor belandde ik met Knoops in een impasse. Als compromis hebben we toen dat coldcaseteam gevraagd nog eens alles wat afstandelijker te bekijken en te beoordelen of we toch nog iets gemist hebben.”

▲ Advocaat Knoops. © ANP

U hebt ook een aantal dingen niet meer kunnen onderzoeken. Hoe kan dat?

„Tegenwoordig wordt alles gedigitaliseerd en kun je alles op één plek terugvinden. Toen ging dat nog niet zo. We moesten op verschillende plaatsen op zoek naar dossiers: bij rechercheurs, het NFI... Het lag op allerlei plekken, ook bij politiemensen in hun eigen la. Die hebben al die tijd gedacht dat die stukken niet van belang waren. Als je ernaar vraagt, zeggen ze ook vaak dat ze het niet meer hebben. Of ze hebben gewoon geen zin om te gaan kijken. Dus of we het dossier compleet hebben, weet je nooit helemaal zeker.”

Maar u weet wel zeker dat bepaalde zaken al vanaf het begin ontbreken?

„Ja, dat klopt. De broek en het vest van het slachtoffer zijn al vrij snel in het onderzoek kwijtgeraakt. We hebben geen idee waar ze gebleven zijn. Politie en NFI wijzen naar elkaar.”

De meeste missers zijn te verklaren door vergissingen, fouten en blunders

- Diederik Aben, advocaat-generaal

Is dat dan bewust gebeurd?

„Dat vermoed ik niet en daar heb ik ook geen aanwijzingen voor. De meeste missers zijn te verklaren door vergissingen, fouten en blunders. Opzet is meer uitzondering dan regel. Ik heb dit al zo vaak meegemaakt. Maar het blijft een blunder.”

Was deze zaak anders gelopen als die spullen er wel nog allemaal waren geweest?

„Dat weet je nooit zeker. Misschien was de zaak tegen Ernest Louwes dan wel veel sterker geweest en hadden we dit hele onderzoek niet hoeven doen. Maar die discussie nu nog voeren, is zinloos. Nu wordt dat allemaal veel zorgvuldiger gedaan. Ik mag hopen dat zo iets nu niet meer gebeurt.”

Wat gebeurt er nu wanneer het onderzoek echt klaar is?

„Ik stuur mijn bevindingen naar de advocaat die om het onderzoek gevraagd heeft. Hij beslist dan of hij bij de Hoge Raad een herzieningsverzoek indient. Als dat inderdaad gebeurt, adviseer ik de Hoge Raad weer. Die beslist uiteindelijk of er voldoende reden is de zaak te heropenen.”

En denkt u nu dat Knoops dat herzieningsverzoek gaat indienen?

„Ik spreek hem regelmatig en het ligt voor de hand dat hij dat inderdaad gaat doen.”

Diederik Aben: 'Het gaat niet om mij'

Advocaat-generaal Diederik Aben kiest er bewust voor om niet op de foto te gaan. Dat doet hij nooit. „Het gaat niet om mij. Ik functioneer gevoelsmatig beter als ik niet herkenbaar ben”, verklaart hij.

20 jaar Deventer moordzaak

Eén van de meest spraakmakende moordzaken in de recente geschiedenis. Hoe zat het ook alweer? Een tijdlijn.

23 september 1999

Weduwe Jacqueline Wittenberg (60) geeft het **laatste teken van leven**. Haar financieel adviseur Ernest Louwes belt de weduwe in een veelbesproken telefoongesprek van 16 seconden.

Image

25 september 1999

Nadat de weduwe niet komt opdagen bij haar wekelijkse kappersafspraak wordt de **politie gealarmeerd**. Agenten vinden het lichaam van Wittenberg rond het middaguur in haar woning. Ze ligt **zwaar toegetakeld** op haar rug, in haar hartstreek zitten vijf messteken en ze is gewurgd.

19 november 1999

Financieel adviseur Ernest Louwes **wordt opgepakt** nadat zijn alibi volgens de politie niet blijkt te kloppen. Louwes ontkent in alle toonaarden.

2 maart 2000

Louwes wordt door de rechtbank in Zwolle **vrijgesproken**. Het Openbaar Ministerie gaat vrijwel gelijk in hoger beroep. Louwes mag de uitkomst van het hoger beroep in vrijheid afwachten.

22 december 2000

Het hoger beroep dient bij het Gerechtshof in Arnhem. Die rechtbank is van oordeel dat het bewijs sterk genoeg is. Louwes wordt alsnog **veroordeeld tot 12 jaar** cel vanwege de geurproef, de 'belastende' telefoongegevens en een financieel motief voor de moord.

1 juli 2003

Er gaat een streep door de veroordeling van Louwes, nadat zijn nieuwe advocaat Geert-Jan Knoops een succesvol herzieningsverzoek indient. Het **vonnis wordt vernietigd** en de zaak moet over. Vooral de geurproef is omstreden.

9 februari 2004

Het Gerechtshof veroordeelt Louwes alsnog tot 12 jaar cel op basis van plotseling **opgedoken nieuw dna-bewijs**. Na nieuw onderzoek van het NFI blijkt dat dna van Louwes op de blouse van Wittenberg is gevonden waaronder een bloedvlekje is de kraag.

9 februari 2004

Het Gerechtshof veroordeelt Louwes alsnog tot 12 jaar cel op basis van plotseling **opgedoken nieuw dna-bewijs**. Na nieuw onderzoek van het NFI blijkt dat dna van Louwes op de blouse van Wittenberg is gevonden waaronder een bloedvlekje is de kraag.

9 november 2006

Een nieuwe bizarre wending in de moordzaak. Het **graf van de weduwe wordt geopend** op verzoek van Maurice de Hond. De 'klusjesman' zou het moordwapen onder de grafsteen hebben gegraven, maar daar bleek niets van waar.

22 november 2007

De rechtbank veroordeelt Maurice de Hond tot een voorwaardelijke gevangenisstraf **vanwege smaad**. De reden zijn de vergaande beschuldigen van De Hond aan het adres van de

22 april 2009

Fiscalist Louwes komt **op vrije voeten**. Zijn straf zit erop. Een dag na zijn vrijlating presenteert Louwes zijn boek: 'Schuldig, mijn verhaal over de Deventer moordzaak'. Hij blijft strijden om zijn onschuld te bewijzen.

7 juli 2014

Knoops vraagt om **nieuw onderzoek** naar de Deventer moordzaak. Met succes: de Hoge Raad gaat onderzoek doen naar (1) telefoongegevens, (2) het tijdstip van de moord en (3) het dna-bewijs. Uiteindelijk dient het als basis voor een eventueel herzieningsverzoek.

9 januari 2019

Er komt **een film** over de geruchtmakende moordzaak. Dramathriller 'De Veroordeling' is gebaseerd op het boek van journalist Bas Haan en verschijnt in 2020 op het witte doek.

17 augustus 2019

Terwijl het onderzoek van advocaat-generaal Diederik Aben van de Hoge Raad in de afrondende fase zit, maakt hij in een interview met De Stentor bekend dat een Amsterdams **coldcaseteam** het dna-bewijs nog eens onder de loep neemt.

23 september 2019

Het is **exact 20 jaar geleden** dat weduwe Wittenberg op brute wijze werd vermoord.